

Sygn. akt VII U 213/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st.sekr.sądowy Adrianna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2013 r. w Gdańsku

sprawy SPZOZ Uniwersyteckie Centrum (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawnych

na skutek odwołania SPZOZ Uniwersyteckie Centrum (...)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 30 listopada 2012 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób , że uznaje za prawidłowe stanowisko Uniwersyteckiego Centrum (...) zawarte we wniosku z dnia 26 października 2012r. w sprawie braku obowiązku opłacania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze;
2. zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz skarżącego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/ Na oryginale właściwy podpis. /

Sygn. akt VII U 213/13

UZASADNIENIE

Decyzją nr 382 z dnia 30 listopada 2012 r. wydaną na podstawie art. 10 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 02 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. nr 220 poz. 1447 z późn. zm.) w związku z art. 83 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205 poz. 1585 z późn. zm.) , dotyczącą wniosku z dnia 26 października 2012 r. złożonego przez wnioskodawcę Uniwersyteckie Centrum (...) w G., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uznał za nieprawidłowe stanowisko wnioskodawcy w sprawie obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu.

W uzasadnieniu decyzji pozwany wskazał, iż w dniu 29 października 2012 r. wpłynął do niego wniosek wnioskodawcy o wydanie pisemnej interpretacji w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Wniosek uzupełniono o informacje o statusie podmiotu w ramach pisma z dnia 20 listopada 2012 r.

Wnioskodawca wskazał, iż z własnych środków opłaca składki na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Pracownicy ci nie nabywają prawa do emerytury pomostowej, albowiem jednym z warunków jej nabywania jest zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie wnioskodawcy przedstawiony stan faktyczny nie daje podstaw do obciążenia pracodawcy obowiązkiem ponoszenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, za czym przemawia wykładnia celowościowa i systemowa art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. nr 237 poz. 1656 ze zm.), dalej: ustawa pomostowa. Pobieranie składek na powyższy Fundusz również za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy narusza zasadę wzajemności zobowiązań w ubezpieczeniu społecznym. Przedstawione przez wnioskodawcę stanowisko znajduje uzasadnienie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 130/11, wydanym w podobnym stanie faktycznym i prawnym.

W powyższym stanie faktycznym i prawnym stanowisko Uniwersyteckiego Centrum (...) pozwany uznał za nieprawidłowe.

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej składki na (...) opłaca się za pracownika, który spełnia łącznie następujące warunki: urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r., wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3. Obowiązek opłacania składek na (...) za pracownika, o którym mowa w ust. 1, powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a ustaje z dniem zaprzestania wykonywania tych prac.

W ocenie pozwanego okres od dnia rozpoczęcia wykonywania pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze do dnia zaprzestania wykonywania tej pracy należy rozumieć jako okres od zatrudnienia na stanowisku pracy, na którym wykonywana jest praca w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze do dnia ustania zatrudnienia na tym stanowisku. Wskazać należało, iż płatnik zobowiązany jest opłacać składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych za wszystkich pracowników spełniających powyższe warunki, w tym także tych, którzy wykonują pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w niepełnym wymiarze czasu pracy. Wspomniany bowiem przepis nie uzależnia bowiem obowiązku opłacania składek od wymiaru czasu – odsyła jedynie do przepisów art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, które definiują pojęcie pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w oderwaniu od wymiaru czasu pracy.

Zdaniem pozwanego, ani art. 35 ust. 1 ustawy, ani żaden inny jej przepis nie wskazują, iż posiadanie przez pracownika (wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze) ustalonego prawa do emerytury stanowi przesłankę wyłączającą obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Zatem składka na Fundusz Emerytur Pomostowych powinna być opłacana od wszystkich wynagrodzeń stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, przysługujących za okres zatrudnienia w warunkach szczególnych o szczególnym charakterze, bez względu na wymiar czasu pracy.

Obowiązek opłacania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych nie dotyczy tych składników wynagrodzeń, które są należne za okresy pracy, w którym praca w warunkach szczególnych o szczególnym charakterze nie była wykonywana.

W ocenie pozwanego orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 130/11, na które powoływał się wnioskodawca, ma charakter jednostkowy i nie ma charakteru powszechnie obowiązującego (k. 15-17 akt ubezpieczeniowych).

Odwołanie od powyżej decyzji wywiódł wnioskodawca SPZOZ Uniwersyteckie Centrum (...) w G., zarzucając naruszenie art. 35 ust. 1 oraz art. 3 ust. 4 i 5 ustawy pomostowej oraz art. 2 Konstytucji RP, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uznanie, że obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, wynikający z art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej nie dotyczy pracowników wykonujących pracę o szczególnym charakterze w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, iż jest płatnikiem składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników wykonujących pracę o szczególnym charakterze, o których mowa w punkcie 24 załącznika do ustawy pomostowej. Zgodnie ze stanowiskiem pozwanego odprowadza z tego tytułu składki zarówno za pracowników zatrudnionych w pełnym, jak i niepełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Uniwersyteckiego Centrum (...) w przypadku pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy nie jest spełniona przesłanka z art. 35 ust. 1 i 2 ustawy pomostowej, bowiem pracownik taki na gruncie tej ustawy nie jest uważany za pracownika wykonującego pracę o szczególnym charakterze. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 5 tejże ustawy – tworzącym definicję pracownika wykonującego pracę o szczególnym charakterze - za pracowników wykonujących pracę o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3. Uznać zatem należy, iż pracownikiem wykonującym pracę o szczególnym charakterze, o którym jest mowa w ustawie, będzie zawsze pracownik wykonujący taką pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie wnioskodawcy nie można interpretować zapisu art. 35 ust. 1 i 2 ustawy sprzecznie z definicją ustawową i w konsekwencji uznać, że w rozumieniu tego przepisu pracownikiem, który wykonuje pracę o szczególnym charakterze jest także pracownik zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy. Nietrafną jest zatem argumentacja, że art. 35 ust. 1 i 2 ustawy odsyłają jedynie do art. 3 ust. 1 i 2, z pominięciem ust. 4 i 5. Odesłanie bowiem do art. 3 ust. 1 i 3 jest uzasadnione koniecznością jednoznacznego wskazania, że chodzi tylko o prace, o których jest mowa w przepisie, a nie w art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.) . Natomiast nie ma potrzeby, aby przepis art. 35 ust. 1 i 2 ustawy pomostowej odsyłał również do art. 3 ust. 5, definiującego użyte w tym przepisie pojęcie pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, lub do art. 3 ust. 4 definiującego pracownika który wykonuje pracę w warunkach szczególnych – bowiem po to ustawodawca zdefiniował te pojęcia w części ustawy zawierającej przepisy ogólne, aby potem nie definiować ich każdorazowo w kolejnych jej przepisach. Nieuzasadniony jest także pogląd, że definicja ustawowa ma zastosowanie jedynie wówczas, gdy przepis ustawy, zawierający zdefiniowane pojęcie, odsyła do tej definicji.

Uzasadnieniem powyższego stanowiska jest stwierdzenie, iż również przepis art. 4 i następne ustawy pomostowej, dotyczące prawa do nabywania emerytury pomostowej, nie zawierają odesłania do art. 3 ust. 4 i 5 tejże ustawy, używając praktycznie identycznego sformułowania jak art. 35 ust. 1 i 2 „pracownik wykonujący pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3”, a jednak przecież nie ma żadnych wątpliwości, że prawo do emerytury pomostowej na podstawie ustawy przysługuje wyłącznie pracownikowi wykonującemu pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie ma żadnych racjonalnych przesłanek, aby pojęcie pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze było inaczej rozumiane na gruncie art. 4, a inaczej na gruncie art. 35 ustawy pomostowej.

W ocenie wnioskodawcy, także wykładnia celowościowa i systemowa art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy pomostowej prowadzi do wniosku, że składki na Fundusz Emerytur Pomostowych należy opłacać tylko za pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy – bowiem w przeciwnym razie występuje sytuacja, w której powyższe składki opłacane są za pracownika, wykonującego przedmiotowe prace w niepełnym czasie pracy, który to pracownik nie nabywa z tytułu opłacanych składek prawa do emerytury pomostowej. W takiej sytuacji składka na Fundusz Emerytur Pomostowych ma charakter daniny publicznej (podatku), a nie składki na ubezpieczenie społeczne – skoro opłacaniu jej nie towarzyszy prawo otrzymywania świadczeń z tego ubezpieczenia.

Zaprezentowane przez pozwanego, sprzeczne z powyższym, stanowisko jest niezgodne z art. 2 Konstytucji RP, bowiem takie obciążenie finansowe nie może wynikać z niejednoznacznego przepisu.

Na poparcie swojego stanowiska wnioskodawca przytoczył poglądy orzecznictwa Sądu Najwyższego. Obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych dotyczy pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, Dz.U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 130/11) Poza tą nieistotną znaczeniowo zmianą gramatyczną - art. 35 ust. 1 pkt 2 stanowi kalkę językową oraz znaczeniową art. 3 ust. 4 i 5. Dlatego daje to podstawę do przyjęcia, że ustawodawca w art. 35 ust. 1 pkt 2 w istocie powielił regulację z art. 3 ust. 4 i 5. Można też uznać, że z tego powodu werbalne wyrażenie zastrzeżenia o warunku pełnego wymiaru czasu pracy ustawodawca uznał za niepotrzebne. całkowite oderwanie obowiązku odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych od warunków, które muszą spełnić ubezpieczeni, aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej, oznaczałoby, że składka na ten Fundusz nie miałaby charakteru składki na ubezpieczenie społeczne, ale stanowiłaby daninę publicznoprawną. Obciążenie nią pracodawców z tego tytułu, że zatrudniają oni pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymagałoby jednoznacznego uregulowania niepozostawiającego wątpliwości co do intencji ustawodawcy. Wynikająca z art. 2 Konstytucji RP zasada należytej legislacji nie pozwala na to, aby na podstawie niejednoznacznych norm prawnych konstruować obowiązki o charakterze fiskalnym.

Powyższe potwierdza również orzecznictwo wojewódzkich sądów administracyjnych na gruncie art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy pomostowej, nakładającego na pracodawcę obowiązek prowadzenia ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, za których przewidziany jest obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych – zatem orzecznictwo dotyczące obowiązku ściśle powiązanego z obowiązkiem płacenia składek na tenże Fundusz wynikający z art. 35 ustawy. Orzecznictwo wskazuje, iż obowiązek umieszczania w tej ewidencji dotyczy tylko pracowników wykonujących pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Regulacje zawarte w art. 3 ust. 3 i 5 w zw. z art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych należy rozumieć tak, że obowiązek umieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze obciąża pracodawcę wówczas, gdy wykonuje on rodzaj pracy wymieniony w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, będąc zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy (na pełen etat) i ten rodzaj wykonywanej pracy jest wykonywany jako podstawowy obowiązek pracownika, bez względu na to, czy oprócz wymienionego rodzaju pracy wykonuje również inne czynności (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 października 2011 r., I OSK 508/11). Jedynie praca o szczególnym charakterze wymieniona w załączniku nr 2 do ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych i wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy uzasadnia umieszczenie pracownika w ewidencji, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 tej ustawy bez względu na to, czy oprócz wymienionego rodzaju pracy wykonuje również inne czynności (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 stycznia 2012 r., IV SA/Gl 1170/11). Określenie "w pełnym wymiarze pracy" użyte w ustawie z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest pojęciem zawartym w kodeksie pracy. Jak stanowi art. 29 § 1 pkt 4 k.p. wymiar czasu pracy stanowi istotny element umowy o pracę. Przeciwstawia się w prawie pracy pojęciu pełnego wymiaru czasu pracy jej wykonywanie w wymiarze niepełnym (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 17 maja 2012 r., II SA/Ol 247/12).

Tym samym stanowisko pozwanego zaprezentowane w spornej decyzji uznać należało, zdaniem skarżącego, za błędne (k. 2-6 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji, jak również o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Podniósł również, iż obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za danego pracownika nie wyłączają okoliczności, iż jest to pracownik z ustalonym prawem do emerytury, bądź też fakt, iż osoba ta w świetle aktualnych przepisów ustawy o emeryturach pomostowych nie nabędzie prawa do emerytury pomostowej.

Pozwany przywołał również stanowisko Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z dnia 08 lipca 2010 r., w którym wskazano, że obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych uzależniono jedynie od 2 wymogów określonych w art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej, w oderwaniu od warunków, jakie muszą spełnić ubezpieczeni, aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej, jak również zinterpretowano, iż zawarte w art. 35 ust. 1 i 2 te same ustawy odesłanie do jej art. 3 ust. 1 i 3 stanowi autonomiczną, odrębną od art. 3 ust. 4 i 5 definicję pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Składka bowiem z art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej nie ma cech świadczenia wzajemnego, gdyż została ustalona na niskim poziomie 1,5% podstawy wymiaru i w perspektywie długookresowej nie wystarczy na pokrycie wydatków Funduszu Emerytur Pomostowych utworzonego do finansowania emerytur pomostowych.

W ocenie pozwanego przyjęcie, iż obowiązek odprowadzania składek na powyższy Fundusz jedynie od pracowników, którzy wykonują pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy potencjalnie spowodowało by możliwość uchylania się od obowiązku opłacania tychże składek poprzez zatrudnienie pracowników np. w wymiarze 9/10.

Tym samym pozwany podtrzymał stanowisko, iż płatnik składek jest zobowiązany do opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za wszystkich pracowników spełniających warunki do nabywania emerytur pomostowych, w tym także za wykonujących pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, a którzy w świetle obecnego brzmienia przepisów ustawy pomostowej nie nabyli by prawa do emerytury pomostowej (k. 29-32 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 października 2012 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wpłynął wniosek (datowany na 26 października 2012 r.) złożony przez wnioskodawcę Uniwersyteckie Centrum (...) o wydanie pisemnej interpretacji w trybie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2010r. nr 220 poz. 1447 z późn. zm.).

Wniosek o interpretację przepisów dotyczył obowiązku opłacania przez wnioskodawcę składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. Wnioskodawca wskazał, iż z własnych środków opłaca składki na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Pracownicy ci nie nabywają prawa do emerytury pomostowej, albowiem jednym z warunków jej nabywania jest zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na tle przedstawionego we wniosku stanu faktycznego przedsiębiorca powziął wątpliwości i oczekiwał rozstrzygnięcia kwestii czy przedstawiony stan faktyczny daje podstawy do obciążenia pracodawcy obowiązkiem ponoszenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, za czym przemawia wykładnia celowościowa i systemowa art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. nr 237 poz. 1656 ze zm.). Pobieranie składek na powyższy Fundusz również za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy narusza zasadę wzajemności zobowiązań w ubezpieczeniu społecznym. Przedstawione przez wnioskodawcę stanowisko znajduje uzasadnienie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 130/11, wydanym w podobnym stanie faktycznym i prawnym.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek o wydanie interpretacji z dnia 26 października 2012 r. – k. 3 akt ubezpieczeniowych

W związku z zobowiązaniem przesłanym przez pozwanego w formie pisma z dnia 09 listopada 2012 r., Uniwersyteckie Centrum (...) wskazało pozwanemu, iż zgodnie z obowiązującym prawem jest wpisane do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...).

dowód: pismo pozwanego z dnia 09 listopada 2012 r. – k. 5 akt ubezpieczeniowych, pismo wnioskodawcy z dnia 20 listopada 2012 r. – k. 10-11 akt ubezpieczeniowych, odpis KRS wnioskodawcy – k. 7-9 akt ubezpieczeniowych

Decyzją nr 23 z dnia 30 listopada 2012 r. wydaną na podstawie art. 10 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 02 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. nr 220 poz. 1447 z późn. zm.) w związku z art. 83 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205 poz. 1585 z późn. zm.), dalej: ustawa systemowa, dotyczącą wniosku z dnia 26 października 2012 r. złożonego przez wnioskodawcę Uniwersyteckie Centrum (...) w G., pozwany organ ubezpieczeniowy uznał za nieprawidłowe stanowisko wnioskodawcy w sprawie obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu.

dowód: decyzja nr 382 z dnia 30 listopada 2012 r. – k. 15-17 akt ubezpieczeniowych

Rodzaj pracy i stanowiska w strukturze wnioskodawcy, uprawniające do emerytury pomostowej lub rekompensaty na zasadach i warunkach określonych w ustawie, wskazane zostały w zarządzeniu nr 89/2009 Dyrektora Naczelnego Uniwersyteckiego Centrum (...) z dnia 28 grudnia 2009 r.

Z przedłożonej deklaracji ZUS P DRA wnioskodawcy z października 2012 r. wynika, iż składka na Fundusz Emerytur Pomostowych opłacana jest od 384 pracowników zatrudnionych na 227 stanowiskach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, na łączną kwotę 25.309,47 zł.

dowód: zarządzenie nr 89/2009 Dyrektora Naczelnego Uniwersyteckiego Centrum (...) z dnia 28 grudnia 2009 r. – k. 13-17 akt sprawy, deklaracja ZUS P DRA – k. 18 akt sprawy

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny przedstawiony we wniosku o interpretację przepisów nie był sporny między stronami.

Dla porządku na wstępie należy wskazać, że zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 3 oraz 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (u.s.d.g.) przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie (ust. 1). Wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych (ust. 2). Przedsiębiorca we wniosku o wydanie interpretacji jest obowiązany przedstawić stan faktyczny lub zdarzenie przyszłe oraz własne stanowisko w sprawie (ust. 3). Udzielenie interpretacji następuje w drodze decyzji, od której przysługuje odwołanie. Interpretacja zawiera wskazanie prawidłowego stanowiska w sprawie wraz z uzasadnieniem prawnym oraz pouczeniem o prawie wniesienia środka zaskarżenia (ust. 5). Stosownie zaś do art. 10a ustawy, interpretację wydaje się bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania przez organ administracji publicznej lub państwową jednostkę organizacyjną kompletnego i opłaconego wniosku (ust. 1). Interpretacja nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, jednakże nie może być on obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji (ust. 2). Jest ona (interpretacja) natomiast wiążąca dla organów administracji publicznej lub państwowych jednostek organizacyjnych właściwych dla przedsiębiorcy i może zostać zmieniona wyłącznie w drodze wznowienia postępowania - (ust. 3).

Odnośnie samego wniosku o interpretację przepisów, to powinien on dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych i zawierać przedstawienie owego stanu faktycznego oraz stanowisko wnioskodawcy w kwestii prawnej wymagającej interpretacji. Zapadła w wyniku rozpoznania wniosku decyzja właściwego organu musi z kolei zawierać wskazanie prawidłowego stanowiska w tym zakresie i jego uzasadnienie. Zakres i przedmiot sprawy o udzielenie pisemnej interpretacji przepisów prawa konstytuuje zatem treść wniosku wszczynającego postępowanie,

a rolą organu prowadzącego to postępowanie jest ocena stanowiska strony w spornej kwestii, nie zaś przedstawianie poglądów i wykładni przepisów odnoszących się do różnych sytuacji faktycznych. Istotą tego postępowania jest uzyskanie przez stronę wyjaśnienie treści przepisów prawa i ich zastosowania w odniesieniu do indywidualnej sytuacji wskazanej we wniosku. Organ wydający decyzję nie może więc ingerować w stan faktyczny opisany we wniosku, podważać go, uzupełniać czy zmieniać w oparciu o inne źródła lub wiedzę znaną mu z urzędu (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 16 lipca 2009 r., II SAB/Go 8/09, LEX nr 523446, por. w tym zakresie także uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2011 r., II UZP 1/11 - niepublikowane, w którym stwierdzono nadto, że "W przypadku wniosków o interpretację przepisów z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych nie można (...) zapominać o przewidzianym w art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (...) trybie zaskarżania do sądu ubezpieczeń społecznych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zapadłych w indywidualnych sprawach z tego zakresu").

Przenosząc te rozważania na grunt problematyki rozpoznawanej sprawy należy wskazać, że również w odniesieniu do interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek opłacania przez przedsiębiorcę składek na ubezpieczenie społeczne, decyzja organu rentowego w zakresie udzielonej odpowiedzi określa w sposób istotny sytuację prawną wnioskodawcy. Wnioskodawca co prawda nie jest związany udzieloną interpretacją, ale nie może być obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji. Nadto interpretacja jest wiążąca dla organu rentowego i może zostać zmieniona wyłącznie w drodze wznowienia postępowania. Przedsiębiorca zwracając się do ZUS o udzielenie takiej interpretacji może wiązać z kształtem udzielonej odpowiedzi decyzje w sferze płac i projektowanej polityki zatrudnienia; interpretacja ta może bowiem dotyczyć również zdarzeń przyszłych (planów przedsiębiorcy). Od decyzji Zakładu zaś, zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205 poz. 1585 z późn. zm.) zwanej dalej : ustawą systemową, przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, co sytuuje tę sprawę jako sprawę cywilną w znaczeniu formalnym do rozpoznania której właściwy jest sąd powszechny (art. 1 i 2 k.p.c.).

Mając na uwadze stanowiska stron zaprezentowane w niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy, jako właściwy od rozpoznania odwołania, stanął na stanowisku, iż interpretacja obowiązujących przepisów, poddana przez wnioskodawcę pod ocenę organu rentowego, jest prawidłowa a stanowisko organu rentowego zawarte w zaskarżonej decyzji, nie jest zasadne.

Mając na uwadze treść art. 83 ust. 1 ustawy systemowej Zakład wydaje decyzje m.in. w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności:

3a) ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek;

3. Od decyzji Zakładu przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

Powyższe unormowanie stało się zatem podstawą -w kontekście dyspozycji art. 10 ust. 1 i ust. 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej - do udzielenia przez organ rentowy wyjaśnień co do wątpliwości interpretacyjnych, przed jakimi stanął wnioskodawca składając wniosek do organu rentowego w przedmiocie opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Przedmiotem sporu była zatem ocena, czy wnioskodawca SPZOZ Uniwersyteckie Centrum (...) w G. w myśl regulacji zawartych w art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej, jest zobowiązany do odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze w niepełnym wymiarze czasu pracy, czy też z tego obowiązku jest zwolniony.

Zgodnie bowiem z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r. nr 237 poz. 1656 ze zm.), dalej: ustawa pomostowa, składki na Fundusz Emerytur Pomostowych opłaca się za pracownika, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

2) wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3.

W myśl ust. 2 przepisu obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracownika, o którym mowa w ust. 1, powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a ustaje z dniem zaprzestania wykonywania tych prac.

Z definicji zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej, umiejscowionym w rozdziale 1 zatytułowanym „przepisy ogólne”, wynika, iż prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Ustęp 2 przepisu wskazuje i wymienia, wskazane powyżej, czynniki ryzyka.

W myśl art. 3 ust. 3 ustawy pomostowej prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Z kolei z art. 3 ust. 5 tejże ustawy wynika, iż za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3.

Uwzględniając wskazane wyżej przepisy prawa Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko wnioskodawcy zawarte we wniosku oraz zaprezentowaną przez niego w toku przedmiotowego postępowania argumentację, mając na uwadze stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 22 lutego 2012r. w sprawie II UK 130/11 (OSNP 2013/3-4/40), które nota bene stało się podstawą złożenia przez wnioskodawcę wniosku o interpretację.

Sąd Najwyższy w cytowanym wyroku wskazał, iż **obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych dotyczy pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, Dz.U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.)** Podkreślenia wymaga, iż **Sąd Najwyższy swoje stanowisko poprzedził szczegółową analizą obowiązujących przepisów, a Sąd Okręgowy w całości podziela te zapatrywania Sądu Najwyższego**. Za Sądem Najwyższym wskazać jedynie należy, iż „ważna analiza gramatyczna zwrotu "pracownik, który wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3" prowadzi do wniosku, że powtarza on w formie skondensowanej treść art. 3 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych. Chodzi w nim o pracownika, który wykonuje (wykonującego) prace w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 3 ust. 1 lub

prace o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 3. Zastąpienie imiesłowu przymiotnikowego czynnego (wykonujący) czasownikiem w czasie teraźniejszym (wykonuje) nie zmienia sensu zdania. Pracownik, który wykonuje prace, jest także pracownikiem wykonującym prace. Poza tą nieistotną znaczeniowo zmianą gramatyczną - art. 35 ust. 1 pkt 2 stanowi kalkę językową oraz znaczeniową art. 3 ust. 4 i 5. Dlatego daje to podstawę do przyjęcia, że ustawodawca w art. 35 ust. 1 pkt 2 w istocie powielił regulację z art. 3 ust. 4 i 5. Można też uznać, że z tego powodu werbalne wyrażenie zastrzeżenia o warunku pełnego wymiaru czasu pracy ustawodawca uznał za niepotrzebne.”

Sąd Okręgowy pragnie podkreślić za Sądem Najwyższym , iż także wykładnia celowościowa oraz systemowa spornego przepisu art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej prowadzi do konkluzji, iż składki na Fundusz Emerytur Pomostowych powinno się odprowadzać jedynie za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze . Niewątpliwie bowiem w przypadku odmiennego założenia – postulowanego przez pozwanego organ ubezpieczeniowy – mielibyśmy do czynienia z sytuacją, w której odprowadzanie składki na Fundusz Emerytur Pomostowych nie wiązałoby się z prawem do otrzymania świadczenia w postaci emerytury pomostowej, bowiem pracownik wykonujący pracę o szczególnym charakterze w niepełnym wymiarze czasu pracy w myśl art. 35 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 5 ustawy pomostowej nie jest uprawniony do uzyskania tego świadczenia. Interpretacja pojęcia pracownika wykonującego prace o szczególnym charakterze w sposób oczywisty następować musi właśnie w oparciu o definicje pracowników zawarte w art. 3 ust. 4 i 5 tejże ustawy ze względu na umiejscowienie tego przepisu w rozdziale 1 ustawy, nie bez powodu nazwanym przez ustawodawcę „przepisami ogólnymi”, zatem mającymi zastosowanie w przypadku dalszych regulacji ustawy pomostowej, w tym art. 35 ust. 1 (rozdział 6 – m.in. zasady opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych). O ile wprost sam przepis art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej nie uzależnia obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych od wymiaru czasu pracy danego pracownika, bowiem odsyła wprost jedynie do art. 3 ust. 1 i 3 tejże ustawy – o tyle jednak prawidłowa interpretacja tego przepisu w związku z art. 3 ust. 4 i 5 ustawy pomostowej każe powyższy obowiązek składkowy w sposób jednoznaczny łączyć tylko i wyłącznie z zatrudnieniem pracowników w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Najwyższy, którego stanowisko w pełni akceptuje sąd orzekający w sprawie, we wskazanym powyżej orzeczeniu odniósł się także do zarzutu, podniesionego przez wnioskodawcę, w zakresie naruszenia prezentowanym przez pozwanego organ ubezpieczeniowy stanowiskiem przepisu art. 2 Konstytucji RP. Wskazał bowiem, iż całkowite oderwanie obowiązku odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych od warunków, które muszą spełnić ubezpieczeni, aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej, oznaczałoby, że składka na ten Fundusz nie miałaby charakteru składki na ubezpieczenie społeczne, ale stanowiłaby daninę publicznoprawną. Obciążenie nią pracodawców z tego tytułu, że zatrudniają oni pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymagałoby jednoznacznego uregulowania niepozostawiającego wątpliwości co do intencji ustawodawcy. Wynikająca z art. 2 Konstytucji RP zasada należytej legislacji nie pozwala na to, aby na podstawie niejednoznacznych norm prawnych konstruować obowiązki o charakterze fiskalnym.

Taka interpretacja , w ocenie Sądu Okręgowego, świadczy o słuszności stanowiska wnioskodawcy w powyższym zakresie.

Rozważania Sądu Najwyższego świadczą także , zadaniem Sądu Okręgowego, o nietrafności, przywołanego przez pozwanego (k. 31 akt sprawy) stanowiska Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z dnia 08 lipca 2010 r., w którym wskazano, że obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych uzależniono jedynie od 2 wymogów określonych w art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej, w oderwaniu od warunków, jakie muszą spełnić ubezpieczeni, aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej, jak również zinterpretowano, iż zawarte w art. 35 ust. 1 i 2 tejże ustawy odesłanie do jej art. 3 ust. 1 i 3 stanowi autonomiczną, odrębną od art. 3 ust. 4 i 5 definicję pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Składka bowiem z art.

35 ust. 1 ustawy pomostowej nie ma cech świadczenia wzajemnego, gdyż została ustalona na niskim poziomie 1,5% podstawy wymiaru i w perspektywie długookresowej nie wystarczy na pokrycie wydatków Funduszu Emerytur Pomostowych utworzonego do finansowania emerytur pomostowych. Sąd Najwyższy bowiem niejako wprost w tezie wyroku - wskazując na konieczność zatrudnienia pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy dla zaistnienia obowiązku odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych – powtórzył uregulowanie z art. 3 ust. 5 ustawy pomostowej. To stanowisko w pełni podziela Sąd orzekający w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego, pomimo iż zaprezentowane stanowisko Sądu Najwyższego jest jedynym dotyczącym spornej materii i w tym sensie jednostkowym, niemniej jednak stanowi pomocną wykładnię obowiązujących przepisów prawnych mającą znaczenie w zakresie rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy – której stan zarówno faktyczny, jak i prawny, jest niewątpliwie zbieżny ze stanem sprawy, w której orzekał Sąd Najwyższy.

Posiłkowo godzi się tutaj wskazać, iż podobna kierunkowo interpretacja utrwalona została w zakresie judykatury wojewódzkich sądów administracyjnych w zakresie stosowania art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy pomostowej i na taką to konstatację zasadnie wskazywał skarżący w odwołaniu. W myśl wskazanego przepisu art.41 ust. 4 pkt 2 ustawy pomostowej płatnik składek jest obowiązany prowadzić ewidencję pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, zawierającą dane, o których mowa w ust. 3 pkt 2 – zatem przepisu powiązanego ze spornym art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej, bowiem również traktującym o ewidencji związanej z obowiązkiem odprowadzania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych. Otóż obowiązek umieszczania w tej ewidencji dotyczy tylko pracowników wykonujących pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Regulacje zawarte w art. 3 ust. 3 i 5 w zw. z art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych należy rozumieć tak, że obowiązek umieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze obciąża pracodawcę wówczas, gdy wykonuje on rodzaj pracy wymieniony w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, będąc zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy (na pełen etat) i ten rodzaj wykonywanej pracy jest wykonywany jako podstawowy obowiązek pracownika, bez względu na to, czy oprócz wymienionego rodzaju pracy wykonuje również inne czynności (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 października 2011 r., I OSK 508/11). Jedynie praca o szczególnym charakterze wymieniona w załączniku nr 2 do ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych i wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy uzasadnia umieszczenie pracownika w ewidencji, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 tej ustawy bez względu na to, czy oprócz wymienionego rodzaju pracy wykonuje również inne czynności (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 stycznia 2012 r., IV SA/Gl 1170/11).

W ocenie Sądu Okręgowego argumentem w sprawie nie jest również twierdzenie pozwanego (k. 31 akt sprawy), iż świadczenie z art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej nie ma cech świadczenia wzajemnego, gdyż została ustalona na niskim poziomie 1,5% podstawy wymiaru i w perspektywie długookresowej nie wystarczy na pokrycie wydatków Funduszu Emerytur Pomostowych utworzonego do finansowania emerytur pomostowych. Jak trafnie bowiem stwierdził wnioskodawca, Fundusz Emerytur Pomostowych jest bowiem w myśl art. 29 ustawy pomostowej państwowym funduszem celowym powołanym w celu finansowania emerytur pomostowych, a ustalona na 1,5% podstawy wymiaru składka na tenże Fundusz stanowi zaledwie jedno ze źródeł finansowania Funduszu spośród wymienionych w art. 30 te same ustawy (dotacji budżetu państwa; z oprocentowania rachunków bankowych (...); z odsetek od nieterminowo opłaconych składek na (...); z dodatkowej opłaty, o której mowa w art. 40 ust. 2; ze zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami; z lokat wolnych środków (...); z wpłaty, o której mowa w art. 17 ust. 2; z innych tytułów).

Konkludując, Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w punkcie 1 wyroku, zmieniając zaskarżoną decyzję pozwanego organu ubezpieczeniowego z dnia 30 listopada 2012 r. i uznając za prawidłowe stanowisko wnioskodawcy SPZOZ Uniwersyteckiego Centrum (...) w G. we wniosku z dnia 26 października 2012 r. w sprawie braku obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 ust. 1 i 2 w związku z § 3 ust. 1 w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002 r. nr 163, poz. 1349 z późn. zm.), obciążył pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego ubezpieczonego w wysokości 120 zł, zasądzając je w stawce podwójonej, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy oraz nakład pracy pełnomocnika .

SSO Monika Popielińska